

Halkla İlişkiler Disiplininin Post-Pandemi Dönemindeki Akademik Seyri: Bibliyografik Bir Araştırma

Academic Course of Public Relations Field During The Post-Pandemic Period: A Bibliographic Analysis

Araştırma Makalesi – Research Article

Celil ÜNAL

Süleman Demirel Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, celilunal@sdu.edu.tr
ORCID Numarası | ORCID Number: 0000-0002-3764-303X

Öz

Bir alanda ortaya konulan akademik çalışmalar o alandaki gelişimin, değişimin ve dönüşümün ne yönde olduğunu göstergeleridir. Bu doğrultuda akademik makaleler, belli bir alanın akademik gelişimini anlamak adına geçerliliği ve güvenilirliği olan çalışmalardır. Makalelerde ele alınan konular, başvuru alan teorik yaklaşımlar, tercih edilen metodoloji, incelenen alanın mevcut durum ve yönelimlerini büyük ölçüde ortaya koymaktadır. Ayrıca makalelerin süreli yayınlar olması, dönemsel incelemeler açısından makaleleri önemli kaynaklar haline getirmektedir. Bu çalışma da post-pandemi döneminde halkla ilişkiler alanının akademik seyrine odaklanmakta; dolayısıyla pandemiden sonra halkla ilişkiler alanında yazılan makale çalışmalarını dikkate almaktadır. Çalışmanın amacı; post-pandemi dönemi sonrası halkla ilişkiler alanının uluslararası literatürde nasıl bir değişim, dönüşüm, ilerleme ve gelişim geçirdiğini ortaya koymaktır. Bu amaçla, Web of Science ve Scopus indekslerinde yer alan, halkla ilişkiler alanında yayın hayatına devam eden Public Relations Review (4.2), Journal of Public Relations Research (4.7) ve Public Relations Inquiry (1.8) dergilerinde pandemi sonrası yayınlanmış makaleler örneklem olarak alınmıştır. İlgili bu dergilerde pandemi sonrası 416 yayın yapıldığı tespit edilmiş ve bu yayınlar MAXQDA 2022 paket programıyla analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, pandemi sonrası ortaya konulan çalışmaların daha çok krizi dikkate alan teorik yaklaşımlardan (olumsallık ve durumsal kriz iletişimi kuramları) (n=20) beslendiğini göstermiştir. Çalışmalardaki metodolojik tercihler ise nitel yöntemlere (n=291) yoğunlaşmaktadır. Çalışmalar pandemi olmasına rağmen, kolektif bir biçimde (n=320) üretilmiştir. Ayrıca yazarlık durumu, makale yılları, makale başlık ve özetleri de kodlanarak, en çok üretim yapan yazarlar, yıllık bazda hangi konuların daha çok tartışılıp çalışıldığı da tespit edilmiştir. Bu çalışma ele almış olduğu veriler itibarıyla kapsamı sınırlı bir çalışma olup, gelecek çalışmaların halkla ilişkiler alanının hinterlandını izah edebilecek düzeyde daha geniş verilerle gerçekleştirilmesi umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Post-Pandemi, Bibliyografi

Abstract

Academic studies in a field are indicators of the direction of development, change and transformation in that field. In this direction, academic articles are studies that have validity and reliability in order to understand the academic development of a particular field. The topics covered in the articles, the theoretical approaches applied, the preferred methodology largely reveal the current situation and orientation of the field under study. In addition, the fact that the articles are periodicals makes them important sources in terms of periodic reviews. This study also focuses on the academic course of public relations in the post-pandemic period; therefore, it takes into account the article studies written in the field of public relations after the pandemic. Purpose of the study; The aim is to reveal how the field of public relations has undergone a change, transformation, progress and development in the international literature after the post-pandemic period. For this purpose, articles published after the pandemic in the Public Relations Review (4.2), Journal of Public Relations Research (4.7), Public Relations Inquiry (1.8) journals, which continue to be published in the field of public relations in the Web of Science and Scopus indexes, were taken as samples. taken. It was determined that 416 publications were published in these related journals after the pandemic, and these publications were analyzed with the MAXQDA 2022 program. The results obtained showed that the post-pandemic studies were mostly fed by theoretical approaches (contingency and situational crisis communication theories) (n=20) that take into account the crisis. Methodological preferences in the studies concentrate on qualitative methods (n=291). Despite the pandemic, the studies were produced in a collective fashion (n=320). In addition, authorship status, article years, article titles and abstracts were also coded, and the authors who produced the most and which topics were discussed and studied more on an annual basis were

determined. This study is a limited study in terms of the data it covers, and it is hoped that future studies will be carried out with more extensive data that can explain the hinterland of the field of public relations.

Keywords: Public Relations, Post-Pandemic, Bibliography

Giriş

COVID-19 pandemisi başta sağlık olmak üzere eğitimden iş dünyasına, ekonomiden insani ilişkilere kadar birçok alanı etkilemiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünyada toplam 767 milyondan fazla kişi salgına yakalanmış, 7 milyona yakın insan salgından dolayı yaşamını yitirmiştir.¹ Üniversiteler ve akademik yaşam da COVID-19'un etkilerinden büyük ölçüde etkilenmiş; üniversiteler de dahil olmak üzere birçok eğitim kurumu kapatılmıştır.² Buna bağlı olarak üniversitelerdeki eğitim ve öğretim hizmetleri çevrimiçi kanallar dolayısıyla sürdürülmeye başlanmıştır. Bu da hem öğrenciler hem de akademisyenlerin mekânın yaratmış olduğu ortaklaşmadan mahrum kalmalarına neden olmuştur. Fakat pandeminin akademisyenler ve öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu etki sadece mekandan uzaklaşmayla sınırlı değildir. Aniden ortaya çıkmış bu sağlık sorunu karşısında akademisyen ve öğrencilerin psikolojik iyi oluşları, sosyal yaşamları ve iletişimleri de olumsuz yönde etkilenmiştir.³ Dolayısıyla üniversiteler paydaşlarının deneyimledikleri sorunları azaltmak adına çeşitli kriz iletişim stratejilerini takip etmişlerdir.⁴

Pandemi dönemi ve sonrası üniversite yaşamını odağına alan çalışmalar, COVID-19'un üniversite hayatıyla iç içe olan kişiler üzerindeki etkilerini kapsama alanı içerisine almış, özellikle Türkiye menşeli çalışmalarda, pandeminin öğrencilerin halet-i ruhiyelerine⁵, çeşitli alışkanlıklarına⁶, kaygılarına⁷, motivasyonlarına⁸, psikolojik dayanıklılıklarına⁹ nasıl etki ettiği gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra akademisyenlerin COVID-19'la olan ilişkileri de araştırma konusu haline getirilmiştir. Bu husustaki çalışmalar ise pandeminin akademisyenlerin mesleki yabancılaşma durumlarına¹⁰, sosyal yaşamları üzerindeki etkilerine¹¹, iş yaşam deneyimlerine¹², iş yaşam kalitelerine¹³, tükenmişlik durumlarına¹⁴, COVID-19'a ilişkin algılarına¹⁵ ve genel olarak pandemiye ilişkin görüş ve önerilerine¹⁶ odaklanmaktadır. Öğrenci ve akademisyenlerin COVID-19'la ilişkilerini ele alan çalışmaların yanında, COVID-19'un eğitim hayatında yaratmış olduğu etkiler de yine Türkiye'deki literatürde geniş çaplı olarak tartışılmaktadır.

Yabancı literatürde ise COVID-19'un eğitim yaşamıyla olan ilişkileri Türkiye'deki literatürle benzerlik göstermektedir. Yabancı literatürde de COVID-19'un öğrencilerin psikolojik varoluşları¹⁷, zihinsel sağlıklıkları¹⁸ genel sağlık¹⁹ ve öğrenme durumları²⁰, öğrenme deneyimleri²¹, iyi oluşları²² ve akademik

¹ WHO, 2023

² Watermeyer vd., 2021

³ Coyne vd., 2020; Didin vd., 2022

⁴ Hong vd., 2023

⁵ Yorguner vd., 2021; Topçu vd., 2021; Yazıcı vd., 2021

⁶ Sunal & Kalkan, 2020; Ünal vd., 2020; Akyol & Çelik, 2020

⁷ Kara & Karaaslan, 2022; Uğuz Arsu, 2022

⁸ Örk Özel vd., 2021

⁹ Korkutan vd., 2023

¹⁰ Alparslan vd., 2021; Taşlıyan vd., 2022; Orhan, 2022

¹¹ Odacı vd., 2022

¹² Öksüz Gül vd., 2022; Otluoğlu vd., 2022

¹³ Güven, 2021

¹⁴ Kutlutürk & Yıkılmaz, 2021; Açikel & Esen, 2023; Erkal, 2021

¹⁵ Çınar & Küçükali, 2020; Kaya & Mahmutoğlu, 2022

¹⁶ Demirdağ & Altun, 2022

¹⁷ Sato vd., 2023; Browning vd., 2021; Ghazaway vd., 2021; Dhar vd., 2020; Cao vd., 2020

¹⁸ Nazari vd., 2023; Lee vd., 2021; Son vd., 2020; Voltmer vd., 2021

¹⁹ Ihm vd., 2021

²⁰ Ilieva vd., 2021

²¹ Aucejo vd., 2020; Kedraka & Kaltsidis, 2020; Alsoud & Harasis, 2021

²² Burns vd., 2020

performansları²³ üzerine odaklanılmaktadır. Yine COVID-19'un akademisyenler üzerindeki etkileri de yabancı literatürde ele alınan konular arasında yer almaktadır. Fakat ilgili çalışmalar üniversite öğrencileri ve akademisyenleri bir arada örneklem olarak dikkate almaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmalar; üniversite öğrencileriyle birlikte akademisyenlerin zihinsel sağlıklarının²⁴, öğretim deneyimlerinin²⁵, toplumsal izolasyon²⁶ ve tekno-stres²⁷ durumlarının COVID-19'la birlikte nasıl etkilendiğini tartışmaktadır.

COVID-19'un üniversite yaşamı ve üniversite paydaşları üzerindeki etkilerini yurtiçinde ve yurtdışında tartışan daha birçok çalışma bulunmakla birlikte, pandemiyle birlikte akademik üretimin nereye evrildiğini, nasıl değişip dönüştüğünü ele alan çalışmalar ise oldukça azdır. COVID-19 pandemisinin akademik üretimle olan ilişkisini ele alan bazı çalışmalar bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalar daha çok COVID-19 dönemindeki yayınların genel olarak sistematik incelenmesine²⁸ odaklanmaktadır. Bunun yanında spesifik olarak COVID-19'un sağlık alanındaki çalışmalarını nasıl etkilediğine²⁹, mental sağlık üzerine yapılan çalışmaların COVID-19'la nasıl değiştiğine³⁰, pediatrik dişçilik alanındaki çalışmaların COVID-19'la nasıl şekillendiğine³¹ yönelik çalışmalar da bulunmaktadır.

Fakat pandeminin belli bir alandaki yazını nasıl şekillendirdiğine, o alandaki çıktıların teorik, metodolojik ve yazarlık durumu açısından incelenmesine yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma sahip olduğu amaç itibarıyla pandeminin halkla ilişkiler yazınında ne tür eğilimler ve gelişmeler ortaya çıkardığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda halkla ilişkiler alanında yayın yapan *Public Relations Review* (4.2), *Journal of Public Relations Research* (4.8) ve *Public Relations Inquiry* (1.8) dergilerinde pandemi süreci ve sonrasında yayınlanmış toplam 416 makale incelenmiştir. İlgili makaleler MAXQDA 2022 programına yüklenerek bazı başlıklar altında kodlanmış; elde edilen sonuçlar gelecek çalışmalara da örnek olması niyetiyle sonuç ve bulgular bölümünde paylaşılmıştır.

1. Literatür Taraması

Bibliyografik çalışmalar; belli bir alana ait yazının ne durumda olduğunu betimlemek, yazınla ilgili çeşitli karşılaştırmalar yapabilmek, alanın gelişimini takip edebilmek ve alanın hinterlandını görebilmek adına gerçekleştirilen dolaylı verinin kullanıldığı nitel araştırmalardır³². Bibliyografik yöntemi kullanan araştırmacılar alan yazında veri niteliği taşıyan kitap, makale, tez vb. kaynakları inceleme altına almakta ve çeşitli kodlar oluşturarak, bu yayınları kod başlıkları altında tasnif edip, analizlerini gerçekleştirmektedirler³³. Bibliyografik bu analizler sonrasında elde edilen bulgular, alan yazınının nasıl değişip dönüştüğünü, akademik ilişkilerin nasıl şekillendiğini, çalışmaların hangi teorik zeminden nemalandığını ve metodolojik tercih gibi hususlarda eğilimlerin neler olduğunu büyük ölçüde ortaya koymaktadır³⁴.

Dolayısıyla bibliyografik analizler, bahsi geçen bu amaçları taşıyan akademisyenler tarafından sıklıkla tercih edilen bir araştırma yöntemi olarak karşılık bulmaktadır. Bu sebeple ekonomiden coğrafyaya, edebiyattan sosyolojiye kadar birçok sosyal bilimler disiplini olduğu gibi doğa bilimleri alanında da bibliyografik çalışmaları görmek mümkündür. İletişim bilimleri de bu eğilimin sürdürüldüğü disiplinler arasında yer almaktadır.

İletişim bilimlerinin bir alt disiplini olarak halkla ilişkiler alanı, bibliyografik analizin belki de en fazla gerçekleştirildiği alanlardan birisidir. Halkla ilişkiler alanındaki bibliyografik çalışmalar genellikle kesitsel olarak halkla ilişkiler alan yazınındaki gelişmeleri ortaya koymaya ve halkla ilişkilerin alt

²³ Atlam vd., 2022; Iglesias-Pradas vd., 2021

²⁴ Sipeki vd., 2022

²⁵ Jojoa vd. 2021

²⁶ Leal-Filho vd., 2021

²⁷ Gabr vd., 2021

²⁸ Zayim Gedik vd., 2020; Seyhan & Öztürk, 2021

²⁹ Çağlayan vd., 2022

³⁰ Rajkumar, 2020

³¹ Achmad vd., 2020

³² Zhang vd., 2016, p. 1131

³³ Köseoğlu, 2016

³⁴ Pasaedos vd., 2010; Güzeller, & Çeliker, 2019, s.108

Halkla İlişkiler Disiplininin Post-Pandemi Dönemindeki Akademik Seyri: Bibliyografik Bir Araştırma

disiplini olarak kabul edilebilecek alanların ve halkla ilişkilerle ilişkili kavramların hinterlandını tespit etmeye yönelik gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalar aşağıdaki tablolarda listelenmektedir:

Tablo-1. Halkla İlişkilerin Genel Gelişimine İlişkin Kesitsel Çalışmalar

BAŞLIK	KESİT	İNCELENEN VERİ	KODLAMA
A bibliographic study of public relations in Spanish media and communication journals, 2000–2012 ³⁵	2000-2012	İspanya'daki Medya ve İletişim Dergileri	Makale İçeriği, Yazarlık Durumu, Makale Teması, Araştırmaların Coğrafi Hinterlandı, Çalışılan Sektör, Halkla İlişkiler Teriminin Kullanımı
A Bibliometric Analysis of Public Relations Research ³⁶	1975-1989	Makale	Makalenin Yayınlandığı Dergi, Makalenin Yayınlandığı Yıl, Yazarlık Durumu, Makale Türü, Makalelerde Atıf Yapılan Eserlerin Yılı ve Türü
Public Relations Bibliography ³⁷	1986-1987	Kitap, Makale ve Tezler	Makalelerin İlgili Olduğu Alan
Growth of public relations research networks: a bibliometric analysis ³⁸	2010-2015	Makale	Yayın Yılı, Atıf Alınan Yıl, Atıf Yapılan Kaynak Türü, Yazarlık Durumu
Social construction of public relations knowledge by academic institutions worldwide: A bibliometric network analysis ³⁹	1955-2023	Makale	Atıf Kaynakları, Yayın Yeri, Yayın ve Atıfların Coğrafi ve Üniversite Bazlı Dağılımı

Tablo-2. Halkla İlişkiler Alanıyla İlişkili Konularla İlgili Çalışmalar

BAŞLIK	ALT ALAN	İNCELENEN VERİ	KODLAMA
Türkiye'de Yayınlanan Stratejik Yönetim Konulu Makale ve Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi: 2000-2020 Dönemi ⁴⁰	Stratejik Yönetim	Makale ve Tezler	Yıllık Yayın Miktarı, Yazım Dili, Çalışılan Sektörler, Yazar ve Atıf Sayıları,
Türkiye'de Siyasal Pazarlama Alanında Yayınlanan Tezlerin Bibliyometrik Analizi ⁴¹	Siyasal Pazarlama	Tezler	Yayın İzni, Tezlerin Düzeyi, Yayın Dili, Yazarların Cinsiyet Dağılımı, Tezlerin Danışman Unvanları, Sayfa Sayısı, Konu-Alan Başlıkları, Araştırma Tasarımı, Üniversite Dağılımı, Yayın Yılı
Türkiye'de Kamu Diplomasisi Akademik Literatürü Üzerine Bir İnceleme: Medya, İletişim ve Halkla İlişkiler Çalışmaları Alanı Olarak Kamu Diplomasisi ⁴²	Kamu Diplomasisi	Tezler, Kitaplar ve Makaleler	Yayınların Temaları, Odak Noktaları, Yazarlık Durumları ve Yayın Yılları
Müşteri İlişkileri Yönetimi: Ulusal Yazının Bibliyometrik Analizi ⁴³	Müşteri İlişkileri Yönetimi	Tezler ve Makaleler	Anahtar Kelimeler, Atıf Sayıları, Makalelerin Yayınlandığı Dergiler, Tez Türü, Tezlerin Üniversiteleri, Kullanılan Yöntem, Çalışılan Sektör, Veri Toplama Tekniği

³⁵ Miguez-Gonzales vd., 2014

³⁶ Pasaedos & Renfro, 1992

³⁷ Walker, 1990

³⁸ Ki vd., 2019

³⁹ Ivanitskaya & Erzikova, 2023

⁴⁰ Pirhan & Demirtaş, 2021

⁴¹ Aslan, 2021

⁴² Köksoy, 2021

⁴³ Baş, 2021

Status of Internal Communication Research in Public Relations: An Analysis of Published Articles in Nine Scholarly Journals From 1970 To 2019 ⁴⁴	Kurum İçi İletişim	Makaleler	Yıllık Yayın Sayısı, Yazarlık Durumu, Araştırma Başlıkları, Teorik Çerçeve, Yöntem ve Veri Toplama Tekniği, Çalışmanın Menşei, Örneklem Türü ve Büyüklüğü, İstatistiksel Veri Kullanma Durumu
The status of organization–public relationship research through an analysis of published articles between 1985 and 2013: An appeal for further research ⁴⁵	Relationship Management	Makaleler	Makalelerin Yayınlandıkları Dergi ve Yayın Yılları, Yazarlık Durumu, Odak, Teorik Çerçeve, İnter-disipliner İlişki, İlişki Tanımı, Yöntem ve Veri Toplama Tekniği, İstatistiksel Veri Kullanma Durumu
Illuminating the invisible college: An analysis of foundational and prominent publications of engagement research in public relations ⁴⁶	Bağlılık - Katılım	Kurumsal Yayınlar	Atıf Durumu, Ağ İlişkileri
Crisis Communication Research in Public Relations Journals: Tracking Research Trends over Thirty Years ⁴⁷	Kriz İletişimi	Makaleler	Sayı, Dergi ve Yıl Bilgileri, Teorik Çerçeve, Metodolojik Tercih, Araştırma Konusu, Vaka Çalışması Olma Durumu, Araştırma Konusu
The Scholarship of Public Diplomacy: Analysis of a Growing Field ⁴⁸	Kamu Diplomasisi	Makale	Yayın Yılı, Yayın Yeri, Konu, Kullanılan Kavram, Yayın Menşei, Anahtar Kelimeler, Ülke Kesişimi, Eğilim,
Engagement in public relations discipline: Themes, theoretical perspectives and methodological approaches ⁴⁹	Kamusal Bağlılık - Katılım	Makale	Tema, Bağlam, Teorik Yaklaşım, Metodolojik Tercih
A Bibliometric Analysis of Public Relations Models ⁵⁰	Halkla İlişkiler Modelleri	Makale	Ülke ve Kurum Bazlı Yayın Ortaklığı, Anahtar Kelime, Atıf Ağı,
Connecting the dots: a bibliometric review of Habermasian theory in public relations research ⁵¹	Habermasyan Teori	Makale	Yayın Odağı, Kavram Odağı, Atıf Sayısı
Bibliometric Analysis on Personal Influence Model as a Public Relations Model ⁵²	Kişisel Nüfuz Modeli	Tez, Makale, Kitap Bölümü, Konferans ve Sempozyum Metni	Yayın Menşei, Yayın Türü, Yazarlık Durumu, Kullanılan Yöntem

Yapılan bu çalışmalar halkla ilişkiler alan yazınının tarihsel süreç içerisinde nasıl gelişim gösterdiğini ve halkla ilişkilerle ilgili alt disiplin ve kavramların alan yazınının nasıl şekillendiğini bibliyografik yöntem dolayısıyla ortaya koymaya odaklanmaktadır. Fakat literatür incelendiğinde COVID-19 dönemi ve sonrasında yapılan çalışmaları odağına alan ve dolayısıyla post pandemi döneminde halkla ilişkiler alan yazınının nasıl bir gelişim gösterdiğini inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışma, alan yazınla ilgili bu boşluğu doldurabilme niyetiyle, Scopus ve Web of Science

⁴⁴ Lee & Yue, 2020

⁴⁵ Ki & Shin, 2015

⁴⁶ Morehouse & Saffer, 2019

⁴⁷ An & Cheng, 2010

⁴⁸ Sevin vd., 2019

⁴⁹ Jelen-Sanchez, 2017

⁵⁰ Demir vd., 2020

⁵¹ Buhmann vd., 2019

⁵² Akdağ & Koçak, 2018

veri tabanlarında indekslenen Public Relations Review (4,2), Journal of Public Relations Research (4.7) ve Public Relations Inquiry (1.8) dergilerinde post pandemi döneminde yayınlanan makaleleri veri kaynağı olarak ele alıp, teorik yönelim, metodolojik tercih, kullanılan veri toplama tekniği, yazarlık durumu ve konu-kavram kodlarıyla bibliyografik bir analiz ortaya koymaktadır.

2. Araştırma Sorusu

AS: Post pandemi döneminde Public Relations Review, Journal of Public Relations Research ve Public Relations Inquiry dergilerindeki makalelerin genel durumu (makale sayısı, makale tarihi), incelemeye yöneldiği kavramlar, teorik yönelimleri, metodolojik tercihleri, veri toplama teknikleri ve yazarlık durumu nedir?

3. Metodoloji

3.1. Örneklem Seçimi

Bu çalışma halkla ilişkiler alanında yayın yapan Public Relations Review (4.2), Journal of Public Relations Research (4.7) ve Public Relations Inquiry (1.8) dergilerindeki post-pandemi döneminde yayınlanmış makalelerin analizine odaklanmaktadır. Dolayısıyla Dünya Sağlık Örgütü'nün COVID-19'u pandemi olarak duyurduğu 11 Mart 2020 tarihinden sonra çıkan sayılardaki makaleler dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda ele alınan dergilerdeki görüş makaleleri ve kitap değerlendirmeleri dikkate alınmadan, sadece araştırma makalesi olarak kabul edilen çalışmalar (n=416) analize tabi tutulmuştur. Ele alınan makalelerin dergilere göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo-3. Dergi – Makale Dağılım Tablosu

Dergi	n	%
Public Relations Inquiry	59	14,18
Journal of Public Relations Research	54	12,98
Public Relations Review	303	72,84
TOPLAM	416	100,00

Görülebileceği üzere post-pandemi döneminde Public Relations Review dergisi %72,84 oranla en fazla yayının yapıldığı (n=303) dergi olarak görünmektedir. Ardından %14,18'lik oranla Public Relations Inquiry (n=59) ve %12,98'lik oranla Journal of Public Relations Research (n=54) dergisi gelmektedir.

3.2. Ölçüt ve Kriterler

Çalışmada post-pandemi döneminde halkla ilişkiler alan yazınındaki eğilimlerin ne olduğunu göstermek amaçlandığından, bu eğilimleri özetleyebilecek kodlar oluşturulmuştur. Kodlar oluşturulurken Ha ve Boynton'un (2014, s. 33) ileri sürdüğü trend çalışmalarında dikkate alınan “yazarlık durumu, genel araştırma konuları, teorik yönelim ve metodolojik tercihler” esas alınmıştır.

3.3. Çalışmalara Dair Genel Bilgi Kriteri

Araştırmada veri olarak kullanılan makaleler bir referans sistemi olan Zotero programına dergi bilgileri, makale başlığı, makale yayın yılı, yazar bilgisi, özet ve anahtar kavram kriterleri göz önünde bulundurularak işlenmiştir. Böylelikle makalelerin post-pandemi sürecindeki yıllık yayın seyrinin takip edilebilmesi mümkün hale gelmiştir. Ardından Zotero referans sistemine ilgili başlıklar altında işlenen makaleler, MAXQDA 2022 paket programına RIS dosyası formatında aktarılarak analize hazır hale getirilmiştir.

3.4. Araştırma Kavramları ve Teorik Yönelim Kriteri

Bu kriter doğrultusunda Zotero'dan MAXQDA 2022 programına aktarılan makaleler anahtar kelime, makale başlıkları ve özet kriterleri göz önünde bulundurularak teorik yönelim ve konu bağlamında kodlanarak analize tabi tutulmuştur. Frekans değeri 20 ve üzerinde olan kavramlar listeye dahil edilmiş ve kelime bulutu bu şekilde oluşmuştur.

3.5. Metodolojik Tercih Kriteri

Metodolojik Tercih kriteri için makalelerdeki özet bölümleri incelenmiş; makalelerde tercih edilen metodolojiler nicel, nitel ve karma yöntem başlıkları altında kodlanmıştır.

3.6. Yazarlık Durumu Kriteri

Yazarlık Durumu kriteri ise makalelerdeki tek, çift ve çok yazarlık durumlarına göre gerçekleştirilen kodlamalara bağlı olarak tasnif edilmiştir. Ayrıca yazarların post pandemi dönemindeki üretkenliklerini görebilmek adına 3 ve üzerinde yayın yapan yazarlar ayıklanarak kodlanmıştır.

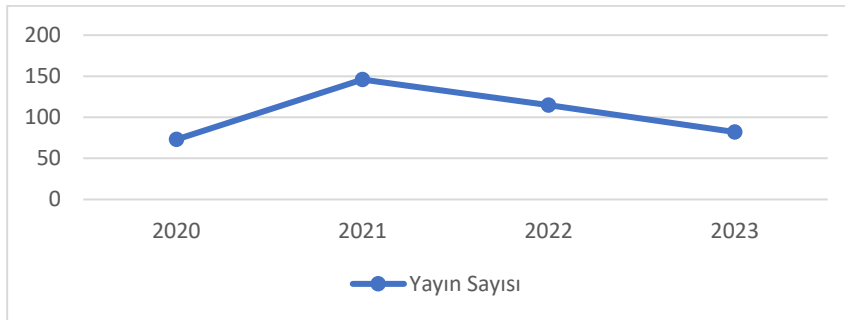
4. Bulgular

4.1. Yayınlanan Makaleler

Pandemi sonrası dönemde en çok yayın yapılan yıl 2021 yılıdır. Bu yılda yayınlanan makaleler toplam yayınlanan makalelerin %35,10'unu kapsamaktadır. Ardından 2022 yılında yayınlanan toplam 115 makale pandemi sonrasındaki yayınların %27,64'üne tekabül etmektedir. 2020 ve 2023 yıllarındaki makaleler ise toplam yayın sayısı içerisinde sırasıyla %17,55 ve %19,71 oranlara sahiptir.

Tablo-3. Yıllara Göre Yayın Sayıları ve Yüzdeleri

Yayın Yılı	Frekans	Yüzde
2020	73	17,55
2021	146	35,10
2022	115	27,64
2023	82	19,71
Toplam (geçerli)	416	100,00
Kayıp	0	0,00
TOPLAM	416	100,00

Grafik-1. Yıllara Göre Yayın Grafiği

2020 ve 2023 yıllarındaki yayınlar, çalışmanın yapıldığı tarih ve pandemi ilan tarihi sebebiyle tam bir yıllık dönemdeki çalışmaları içermemektedir. Ancak sayıların tam alındığı 2021 ve 2022 yılları karşılaştırıldığında 2022 yılında yayınlanan makale sayısında %21,23'lük bir düşüş gözlenmektedir.

4.2. Araştırmaya Konu Olan Kavramlar

Makale başlıkları ve özet bölümleri üzerinden gerçekleştirilen analiz sonrasında post-pandemi döneminde yayınlanan makalelerde en çok üzerinde durulan kavramlar kamu (n=166) ve ilişkiler (n=156) ifadeleridir. Ardından iletişim (n=108), sosyal (n=87), kriz (n=84), kurum (n=52), medya (n=44), katılım (n=39), çalışan (n=28), örgütsel (n=28), kurumsal sosyal sorumluluk (n=27), analiz (n=26), ilişki (n=26), araştırma (n=26), vaka (n=25), iç (n=25), yönetim (n=25), teori (n=25), savunma (n=24), inceleme (n=22), çalışma (n=22) ve covid-19 (n=20) kelimeleri gelmektedir.

Tablo-4. Makalelerdeki Kelime ve Kavram Frekansları

Kavram	n	%	Sıra	Belgeler %
public	166	4,16	1	35,34
relations	156	3,91	2	33,21
communication	108	2,70	3	23,32

social	87	2,18	4	17,31
crisis	84	2,10	5	16,35
corporate	52	1,30	6	11,78
media	44	1,10	7	9,62
engagement	39	0,98	8	8,65
employee	28	0,70	9	6,01
organizational	28	0,70	9	6,73
csr	27	0,68	11	5,29
analysis	26	0,65	12	6,25
relationship	26	0,65	12	5,53
research	26	0,65	12	6,25
case	25	0,63	15	6,01
internal	25	0,63	15	5,53
management	25	0,63	15	5,77
theory	25	0,63	15	5,77
advocacy	24	0,60	19	5,77
examining	22	0,55	20	5,29
study	22	0,55	20	5,29
covid-19	20	0,50	23	4,81
understanding	20	0,50	23	4,81

Görsel-1. Makalelere İlişkin Kelime Bulutu

Kamu kelimesi analize tabi tutulan makalelerin %35,34'ünde, ilişkiler kelimesi ise %33,21'inde yer almaktadır. Frekans değeri düşük anlama ve covid-19 kelimeleri ise makalelerin %4,81'inde yer almaktadır.

4.3. Teorik Yönelimler

İncelenen makalelerin tamamında teorik bir yaklaşıma yer verilmemiştir. Teorik yaklaşımın belirtildiği makalelerde (n=116) en çok tercih edilen kuramsal perspektif, Durumsal Kriz İletişim Teorisi (n=11)'dir. Ardından Olumsuzluk Kuramı (n=9) gelmektedir. Teorik yaklaşımın belirtildiği makalelerin %17,24'ünde bahsi geçen bu iki kuramsal perspektif tercih edilmiştir. Durumsal Problem Çözme (n=4), İlişki Yönetimi (n=4), Stratejik Çatışma Yönetimi (n=4) ve diyaloji (n=4) kuramları teorik yaklaşımın belirtildiği makalelerin %13,8'inde tercih edilmiştir. Sosyal Kimlik (n=3), Çerçeveleme (n=3), Atıf (3)

ve Tam İşlevsel Toplum (n=3) kuramlarına ise teorik tercihin belirtildiği makalelerin %10,32'sinde başvurulmuştur.

Tablo-5. Makalelerde Kullanılan Teorik Yaklaşımlar

Teorik Yaklaşımlar	n	%
Frekans Değeri "2" Olan Teorik Yaklaşımlar	17 (x2)	29,32
Frekans Değeri "1" Olan Teorik Yaklaşımlar	34	29,32
Dialogic Theory	4	3,45
Theory of Strategic Conflict Management	4	3,45
Social Identity Theory	3	2,58
Framing Theory	3	2,58
Attribution Theory	3	2,58
Fully Functioning Society Theory	3	2,58
Situational Theory of Problem Solving	4	3,45
Relationship Management Theory	4	3,45
Situational Crisis Communication Theory	11	9,48
Contingency Theory	9	7,76
TOPLAM	116	100,00

Bunun yanında sadece bir makalede başvuru alan teorik yaklaşımlarla (n=34) en fazla iki makalede tercih edilen teorik yaklaşımlar (n=34), teorik çerçevesi bulunan makalelerin %58,64'ünde kullanılmıştır. İncelenen makaleler arasında teorik çerçevesi belirtilmemiş makaleler (n=300) %72,11'lik orana sahiptir. Teorik çerçevesi belli makalelerin (n=116) oranı ise %27,89'dur.

4.4. Makalelerin Metodolojik Tercihleri

Makalelerin metodolojik tercihleri bağlamında gerçekleştirilen analizler sonrasında post pandemi döneminde %69,96'lık bir oranla daha çok nitel analiz yöntemlerinin (n=291) tercih edildiği görülmüştür. Nicel yöntem (n=116) %27,88'lik bir oranla kullanılmıştır. Karma yöntem (n=9) ise %2,16 ile en düşük metodolojik tercih oranına sahiptir.

Tablo-6. Makalelerin Metodolojik Tercihleri

Metodoloji	n	%
Nicel Yöntem	116	27,88
Nitel Yöntem	291	69,96
Karma Yöntem	9	2,16
TOPLAM	416	100,00

4.5. Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

Post-pandemi döneminde yazılan makalelerin daha çok eleştirel-kavramsal nitelikli makaleler (n=94) olduğu görülmektedir. Bu türde yazılmış makalelerin genel olarak bütün makaleler (n=416) içerisindeki oranı %22,12'dir.

Tablo-7. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

Metodoloji	Veri Toplama Tekniği	n	%
Nitel Yöntem	Anket	75	17,65
	Deney	50	11,76
	Ara Toplam	125	29,41
Nicel Yöntem	Derinlemesine Mülakat	29	6,82
	Odak Grup Görüşmesi	2	0,47
	Literatür Taraması	16	3,76
	Vaka Çalışması	45	10,59

Halkla İlişkiler Disiplininin Post-Pandemi Dönemindeki Akademik Seyri: Bibliyografik Bir Araştırma

Gözlem	1	0,24
Röportaj	37	8,71
Diğer (Delfi Tekniği, Etnografi vb.)	10	2,35
İçerik Analizi	66	15,53
Eleştirel ve Kavramsal Çalışma	94	22,12
Ara Toplam	300	70,59
TOPLAM	425	100,00

Ardından anket (n=75), içerik analizi (n=66), deneysel yöntem (n=50), vaka çalışması (n=45), röportaj (n=37), derinlemesine mülakat (n=29), literatür taraması (n=16), odak grup görüşmesi (n=2), gözlem (n=1) ve diğer yöntemler (n=10) gelmektedir. Makalelerde kullanılan nitel veri toplama teknikleri (n=300) %70,59'luk bir orana sahipken, nicel veri toplama teknikleri (n=125) %29,41'lik bir oranla kullanılmıştır.

4.6. Yazarlık Durumu

Analize tabi tutulan makalelerin %46,88'i çift yazar tarafından (n=195) yazılmıştır. Geriye kalan makaleler ise %30,05'lik bir oranla çok yazarlı (n=125) ve %23,08'lik bir oranla tek yazarlı (n=96) olarak üretilmiştir.

Tablo-8. Makalelerin Yazarlık Durumu

Yazarlık Durumu	Bölümler	Yüzde
Çok Yazarlı Makaleler	125	30,05
Çift Yazarlı Makaleler	195	46,88
Tek Yazarlı Makaleler	96	23,07
TOPLAM	416	100,00

Post-pandemi döneminde yayın üretimi en fazla olan yazar Capizzo (n=12)'dir. Ardından en üretken yazarlar olarak Lee (n=9) ve Waymer (n=8) gelmektedir. Toplam 54 yazar 3 ve üzerinde yayın üretmiştir. Üç ve üzeri yayın üreten yazarlar arasında Capizzo'nun üretim oranı %4,82 iken Lee ve Waymer'in sırasıyla %3,61 ve %3,21'dir. Bütün makaleler (n=416) hesaba katıldığında Capizzo bütün yayınların %2,88'lik, Lee %2,16'lık ve Waymer %1,92'lik kısmına katkı sağlamıştır.

Tablo-9. Makale Sayısı 3 ve Üzeri Olan Yazarların Üretim Oran ve Miktarları

YAZAR	Katkı Sağladığı Makale Sayısı	Katkı Oranı	YAZAR	Katkı Sağladığı Makale Sayısı	Katkı Oranı
Luke Capizzo	12	4,82	Anna Kochigina	4	1,61
Yeunjae Lee	9	3,61	Boman Courtney	4	1,61
Damion Waymer	8	3,21	Juan Meng	4	1,61
Jordan Morehosue	7	2,81	Yuan Wang	4	1,61
Cen April Yue	7	2,81	Eyun-Yung Ki	4	1,61
Linjuan Rita Men	7	2,81	Lan, Ni	4	1,61
Sifan Xu	7	2,81	Liang Ma	4	1,61
Weiting Tao	7	2,81	Brandon Boatwright	4	1,61
Patrick D. Thelen	6	2,41	Mitchell John Heath	3	1,20
Alvin Zhou	6	2,41	Ganga Dhanesh	3	1,20
Kim A. Johnston	6	2,41	Treena Clark	3	1,20
Yang Cheng	6	2,41	Myoung-Gi Chon	3	1,20
Robert L. Heath	6	2,41	Anderson Lindsey	3	1,20

Stephanie Madden	5	2,01	Hui Zhao	3	1,20
Lisa Tam	5	2,01	Xinyan Zhao	3	1,20
Tyler G. Page	5	2,01	Xing Zhang	3	1,20
Hongmei Shen	5	2,01	Lewen Wei	3	1,20
Moonhee Cho	5	2,01	Ana Tkalac Vercic	3	1,20
Marlene S. Neill	5	2,01	Hyejoon Rim	3	1,20
Chuqing Dong	5	2,01	Katie R. Place	3	1,20
Bree Hurst	4	1,61	Angeles Moreno	3	1,20
Nneka Logan	4	1,61	Angela K.Y. Mak	3	1,20
Virginia Harrison	4	1,61	Wenlin Liu	3	1,20
Geah Pressgrove	4	1,61	Sora Kim	3	1,20
Laura L. Lemon	4	1,61	Jarim Kim	3	1,20
Erica Cizsek	4	1,61	Minjeong Kang	3	1,20
Arunima Krishna	4	1,61	Jeannette Iannacone	3	1,20

Pasadeo ve arkadaşlarının (1999) literatüre kazandırdığı makale kredilendirme yöntemi kullanılarak, tek yazarlı makalelere 1, çift yazarlı makalelere 0,5 puan verilmiştir. Çok yazarlı makaleler de “1” kredi puanının yazar sayısına bölünmesiyle ortaya çıkan sonuca göre puanlanmıştır. Yapılan bu puanlamaya göre Capizzo yine en yüksek kredi puanına (n=7) sahip yazar olarak görülmektedir. Lee (n=4,83) yine ikinci sırada yer alırken, Waymer’in yerini Yue (n=4,16) almıştır. Waymer ve Heath (n=4) dördüncü sırada bulunmaktadır.

Tablo-10. Makale Sayısı 3 ve Üzeri Olan Yazarların Kredileri

YAZAR	Katkı Sağladığı Makale Sayısı	Kredi	YAZAR	Katkı Sağladığı Makale Sayısı	Kredi
Luke Capizzo	12	7	Lisa Tam	5	2
Yeunjae Lee	9	4,83	Chuqing Dong	5	2
Cen April Yue	7	4,16	Laura L. Lemon	4	2
Damion Waymer	8	4	Anna Kochigina	4	2
Robert L. Heath	6	4	Lan, Ni	3	2
Sifan Xu	7	3,83	Treena Clark	3	2
Jordan Morehosue	7	3,66	Xing Zhang	3	2
Linjuan Rita Men	7	3,33	Jarim Kim	3	2
Tyler G. Page	5	3,16	Yuan Wang	4	1,66
Alvin Zhou	6	3	Ana Tkalac Vercic	3	1,66
Yang Cheng	6	3	Sora Kim	3	1,66
Brandon Boatwright	4	3	Bree Hurst	4	1,5
Weiting Tao	7	2,83	Boman Courtney	4	1,5
Patrick D. Thelen	6	2,83	Xinyan Zhao	3	1,5
Virginia Harrison	4	2,83	Geah Pressgrove	4	1,33
Marlene S. Neill	5	2,5	Juan Meng	4	1,33
Myoung-Gi Chon	3	2,5	Liang Ma	3	1,33
Kim A. Johnston	6	2,33	Ganga Dhanesh	3	1,33
Hongmei Shen	5	2,33	Anderson Lindsey	3	1,33
Nneka Logan	4	2,33	Hui Zhao	3	1,33
Jeannette Iannacone	4	2,33	Angela K.Y. Mak	3	1,33
Erica Cizsek	4	2,33	Wenlin Liu	3	1,33
Eyun-Yung Ki	4	2,33	Katie R. Place	3	1,16
Moonhee Cho	5	2,16	Angeles Moreno	3	1,16

Halkla İlişkiler Disiplininin Post-Pandemi Dönemindeki Akademik Seyri: Bibliyografik Bir Araştırma

Minjeong Kang	4	2,16	Mitchell John Heath	3	1
Arunima Krishna	4	2,16	Lewen Wei	3	1
Stephanie Madden	5	2	Hyejoon Rim	3	1

Yazarlar arasında en fazla kolektif üretimde bulunan yazar (n=9) da en fazla tek başına yayın yapan yazar (n=3) da Capizzo'dur. Ardından en fazla yayın yapan yazar olarak Waymer (n=8) gelmektedir. Kolektif yayın üretiminde Lee (n=7) ve Tao (n=7) üçüncü sırada yer almaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada post-pandemi döneminde halkla ilişkiler alan yazınının genel durumu bibliyografik bir analizle incelenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Web of Science ve Scopus veri tabanlarında indekslenen Public Relations Review, Journal of Public Relations Research ve Public Relations Inquiry dergilerinde, Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemi ilanından sonraki süreçte yayınlanan, toplam 416 makale Zotero'dan MAXQDA 2022 programına RIS formatında yüklenerek kodlanmıştır. Niceliksel içerik analizi tekniğinin esas alındığı bu çalışmada, post-pandemi döneminde kaleme alınan ilgili çalışmaların konu seçimleri, teorik yönelimleri, metodolojik tercihleri ve yazarlık durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İlk olarak, elde edilen bulgulara göre post-pandemi döneminde dergilerin tam sayısı olarak incelendiği 2021 ve 2022 yılları arasında %21,23'lük bir düşüş olduğu görülmüştür. Dergiler pandemi ilanının akabindeki 2021 yılı içerisinde 146 yayın ortaya koyarken bu rakam 2022 yılında 115'e gerilemiştir. Bu durumun ortaya çıkması 2021 yılındaki sokağa çıkma yasaklarının yazarları daha üretken hale getirdiği şeklinde yorumlanabilir. 2022 yılındaki düşüşün gerekçesini ise pandemi sonrası gevşetilen yasakların ve kapatılma sürecinde ortaya çıkan sosyalleşme ihtiyacının yazarların üretkenliğini düşürdüğü şeklinde yorumlamak mümkündür.

İkinci olarak, araştırmaya konu olan kavramlar nezdinde elde edilen bulgular, incelenen konuların halkla ilişkiler perspektifinden koparılmadığını ortaya koymaktadır. Ancak pandeminin incelenen kavramları belirlediğini de söylemek yanlış görünmemektedir. Çünkü incelenen makalelerin başlık ve özet bölümleri üzerinde gerçekleştirilen kelime frekans analizlerinde kriz ve Covid-19 gibi kavramlar ön plana çıkmıştır. Bunun yanında çalışmaların büyük ölçüde iletişim, katılım, medya, örgüt, iç iletişim, kurumsal sosyal sorumluluk odaklarında gerçekleştirildiği görülmektedir.

Üçüncü olarak, incelenen dergilerdeki makalelerin teorik açıdan çok fazla güçlü olduğunu söylemek mümkün değildir. Gerçekleştirilen analizler makalelerin sadece %27,89'unun teorik bir zemine sahip olduğunu göstermiştir. Geriye kalan makalelerin %76,11'i teorik zeminden yoksundur. Teorik zemini olan makaleler ele alındığındaysa, Durumsal Kriz İletişim Teorisi (n=11, %9,48) ile Olumsuzluk Teorisi'nin (n=9, %7,76) ön planda olduğu görülmektedir. Teorik zemini bulunan makalelerin Durumsal Kriz İletişim ve Olumsuzluk teorilerini tercih etmelerini yine içerisinde bulunan pandemi süreciyle ilişkilendirmek mümkündür.

Dördüncü olarak, makalelerdeki metodolojik tercihlerin daha çok nitel yöntemlerde (n=291, %69,96) yoğunlaştığı görülmektedir. Nicel ve karma yöntemlerin (n= 125, %30,04) tercih edilme durumu ise nitel yöntemlere göre oldukça aşağıda kalmaktadır. Makalelerdeki metodolojik tercihin, nitel yöntemden tarafa olmasını, yine pandemi süreciyle ilişkilendirmek mümkündür. Çünkü pandemi sürecinde bireylerden elde edilmesi gereken verileri toplamak zorlaşmıştır. Bu nedenle post-pandemi döneminde yapılan çalışmaların nitel yöntemlere kayması olağan görünmektedir.

Beşinci olarak, makalelerin herhangi bir veriye ihtiyaç duyulmayan eleştirel-kavramsal çalışmalar (n=94, %22,12) yönünde ya da daha çok dolaylı verinin kullanıldığı içerik analizi, vaka çalışması, literatür taraması (kümülatif n=127, %29,88) gibi tekniklerle şekillendiği görülmektedir. Bunun yanında bireyi veri olarak kabul eden anket, deney, derinlemesine mülakat, odak grup ve röportaj gibi tekniklerin de daha çok çevrimiçi olarak gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu anlamda pandeminin veri toplama teknikleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

Son olarak yazarlık durumuna bakıldığında, makalelerin üretiminde kolektifliğin hakim olduğu görülmektedir. İncelenen çalışmaların %76,93'ü iki veya daha fazla yazar (kümülatif n=320) tarafından

üretmiştir. Bu durum pandeminin ortak üretimleri çok fazla etkileyemediğini göstermektedir. Yazarlar her ne kadar pandemi sürecinde fiziksel olarak bir araya gelemeseler de yayınlarını kolektif bir biçimde üretebilmişlerdir. Çalışmalarda yayın sayısı olarak Capizzo, Lee ve Waymer (kümülatif n=29) ön plana çıkarken toplam 56 yazar post pandemi döneminde 3 ve üzerinde yayın yapmıştır. Bu anlamda incelenen makaleler bağlamında, pandeminin halkla ilişkiler alanındaki araştırmacı ve akademisyenlerin üretkenliği üzerinde çok fazla olumsuz bir etkiye sahip olmadığı yönünde bir çıkarımda bulunulabilir.

Gelecek Çalışmalara Öneriler

Bu çalışma ile son zamanların insanlık üzerindeki en etkili krizlerinden biri olan COVID-19 pandemisiyle halkla ilişkiler alan yazınının teori, metodoloji, kullanılan veri toplama tekniği, incelenen kavram ve yazarlık durumu gibi kriterler üzerinden ne durumda olduğu tartışılmaya çalışılmıştır. Fakat çalışma sadece post-pandemi döneminde ortaya konulan çalışmaları veri olarak kabul ettiği ve halkla ilişkiler alanında yayın yapan üç dergiyi örneklem olarak ele aldığı için etki alanı sınırlı bir çalışma olarak kalmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma post-pandemi dönemi halkla ilişkiler alan yazının ne durumda olduğunu kapsayıcı bir biçimde betimlemekten yoksundur. Ancak post-pandemi dönemini ele almak isteyen gelecek çalışmalar için de piyon olma misyonunu taşımaktadır.

Hem bu çalışmanın etki alanını genişletmek hem de karşılaştırma yapabilmek adına, gelecek çalışmaların halkla ilişkiler alanındaki bütün yazını ele alacak şekilde kurgulanması, pandeminin halkla ilişkiler yazını üzerindeki etkilerini daha net bir biçimde ortaya koyabilecektir. Bunun yanında pandemi öncesindeki çalışmaların envanterini çıkartan çalışmalarla pandemi sonrası kaleme alınan çalışmaların karşılaştırılması, post-pandemi dönemindeki değişim, dönüşüm ve gelişmeleri takip etmeyi daha kolay hale getirecektir. Bibliyografik çalışmaların ruhuna uygun bir biçimde gerçekleştirilecek sonraki çalışmalar, halkla ilişkiler alanındaki eğilimlerin tespitini ve gelecek araştırmacıların halkla ilişkiler alanındaki çalışmalarını daha anlamlı kılacaktır.

KAYNAKÇA

- Achmad, H., Djais, A. I., Syahrir, S., Inayah, Y., Fitri, A., & Ramadhany, Y. F. (2020). Impact of Covid-19 in Pediatric Dentistry: A Literature Review. *International Journal of Pharmaceutical Research* (09752366).
- Açıkkel, A., & Esen, Ş. (2023). Covid-19 Pandemisinin İş Yükü Algısı ve Tükenmişlik Üzerindeki Rolü: Bartın Üniversitesi Akademisyenler Üzerinde Bir Araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), ss. 271-297.
- Akdağ, M., & Güner Koçak, P. (2018). Bibliometric Analysis on Personal Influence Model as a Public Relations Model (pp. 13-37). Bayram, O. Aydın, Emine Şahin & Özlem Duğan (Eds.). *Public Relations and Advertising Theories: Concepts and Practices içinde*. Berlin: Peterlang.
- Akyol, P., & Çelik, A. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Paramedik Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının Araştırılması. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), ss. 25-37.
- Alparslan, A., Polatçı, S., & Yastıoğlu, S. (2021). Covid-19 Pandemisinin Akademisyenliğe Yabancılaşmaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), ss. 312-338.
- Alsoud, A. R., & Harasis, A. A. (2021). The Impact of Covid-19 Pandemic on Student's E-Learning Experience in Jordan. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(5), ss. 1404-1414.
- An, S. K., & Cheng, I. H. (2010). Crisis Communication Research in Public Relations Journals: Tracking Research Trends Over Thirty Years (pp. 65-90). W. Timothy Coombs & Sherry J. Holladay (Eds.). *The Handbook of Crisis Communication in*. Blackwell Publishing Ltd.
- Aslan, R. (2021). Türkiye'de Siyasal Pazarlama Alanında Yayınlanan Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), ss. 698-721.
- Atlam, E. S., Ewis, A., Abd El-Raouf, M. M., Ghoneim, O., & Gad, I. (2022). A New Approach in Identifying The Psychological Impact of Covid-19 on University Student's Academic Performance. *Alexandria Engineering Journal*, 61(7), pp. 5223-5233.
- Aucejo, E. M., French, J., Araya, M. P. U., & Zafar, B. (2020). The Impact of Covid-19 on Student Experiences and Expectations: Evidence From A Survey. *Journal of Public Economics*, 191, 104271.
- Baş, Y. N. (2021). Müşteri İlişkileri Yönetimi: Ulusal Yazının Bibliyometrik Analizi. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), ss. 25-32.
- Browning, M. H., Larson, L. R., Sharaievska, I., Rigolon, A., Mcanirlin, O., Mullenbach, L., ... & Alvarez, H. O. (2021). Psychological Impacts From Covid-19 Among University Students: Risk Factors Across Seven States in The United States. *Plos One*, 16(1), E0245327.
- Buhmann, A., Ihlen, Ø., & Aaen-Stockdale, C. (2019). Connecting The Dots: A Bibliometric Review of Habermasian Theory in Public Relations Research. *Journal of Communication Management*, 23(4), pp. 444-467.
- Burns, D., Dagnall, N., & Holt, M. (2020, October). Assessing The Impact of the Covid-19 Pandemic on Student Wellbeing at Universities in The United Kingdom: A Conceptual Analysis. In *Frontiers In Education* (Vol. 5, P. 582882). Frontiers Media Sa.
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The Psychological Impact of the Covid-19 Epidemic on College Students in China. *Psychiatry Research*, 287, 112934.
- Coyne, C., Ballard, J. D., & Blader, I. J. (2020). Recommendations for Future University Pandemic Responses: What The First COVID-19 Shutdown Taught Us. *PLoS Biology*, 18(8), e3000889.

- Çağlayan, A., Eren, E., & Özkan, E. T. (2022). COVID-19 Pandemisinin Sağlık Alanındaki Eğitim, Araştırma ve Bilimsel Yayıma Etkisi. *Sağlık ve Toplum*, 32(2), ss. 38-48.
- Çınar, O., & Küçükali, A. (2020). Akademisyenlerin Kovid-19 Algısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), ss.1633-1654.
- Demir, Z. G., Sümer, F. E., & Karakaya, Ç. (2020). A Bibliometric Analysis of Public Relations Models. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, (58), ss. 105-132.
- Demirdağ, S., & Altun, S. A. (2022). Eğitim Fakültesinde Görevli Akademisyenlerin Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşleri: Türkiye Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), ss. 201-212.
- Dhar, B. K., Ayithey, F. K., & Sarkar, S. M. (2020). Impact of Covid-19 On Psychology Among The University Students. *Global Challenges*, 4(11), 2000038.
- Didin, M., Yavuz, B., & YAZICI, H. G. (2022). Covid-19'un Öğrencilerin Stres, Anksiyete, Depresyon, Korku Düzeylerine Etkisi: Sistematik Derleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), ss. 38-45.
- Erkal, E. A. (2021). Pandemi Sürecinde Akademisyenlerin Tükenmişlik Algısının Belirlenmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 4(4), 207-220.
- Gabr, H. M., Soliman, S. S., Allam, H. K., & Raouf, S. Y. A. (2021). Effects of Remote Virtual Work Environment During Covid-19 Pandemic on Technostress Among Menoufia University Staff, Egypt: A Cross-Sectional Study. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(38), pp. 53746-53753.
- Ghazawy, E. R., Ewis, A. A., Mahfouz, E. M., Khalil, D. M., Arafa, A., Mohammed, Z., ... & Mohammed, A. E. N. S. (2021). Psychological Impacts of Covid-19 Pandemic on The University Students in Egypt. *Health Promotion International*, 36(4), pp. 1116-1125.
- Güven, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinin Birinci Yılında, Türkiye'de Akademisyenlerin İş Yaşam Kaliteleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Enderun*, 5(1), ss. 1-21.
- Güzeller, C. O., & Çeliker, N. (2019). Bibliometrical Analysis of Asia Pacific Journal of Tourism Research. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24(1), ss. 108-120.
- Hong, S., Kim, B., & Lee, S. Y. (2023). A Public Health Crisis in The University: Impact of Crisis Response Strategies on Universities' Transparency And Post-Crisis Relationships During COVID-19 Pandemic. *Public Relations Review*, 49(1), 102287.
- Iglesias-Pradas, S., Hernández-García, Á., Chaparro-Peláez, J., & Prieto, J. L. (2021). Emergency Remote Teaching And Students' Academic Performance İn Higher Education During The Covid-19 Pandemic: A Case Study. *Computers in Human Behavior*, 119, 106713.
- Ihm, L., Zhang, H., Van Vijfeijken, A., & Waugh, M. G. (2021). Impacts of the Covid-19 Pandemic on the Health of University Students. *The International Journal of Health Planning and Management*, 36(3), 618-627.
- Ilieva, G., Yankova, T., Klisarova-Belcheva, S., & Ivanova, S. (2021). Effects of Covid-19 Pandemic on University Students' Learning. *Information*, 12(4), 163.
- Ivanitskaya, L. V., & Erzikova, E. V. (2023). Social Construction of Public Relations Knowledge by Academic Institutions Worldwide: A Bibliometric Network Analysis. *Public Relations Review*, 49(4), 102361.
- Jelen-Sanchez, A. (2017). Engagement in Public Relations Discipline: Themes, Theoretical Perspectives and Methodological Approaches. *Public Relations Review*, 43(5), pp. 934-944.
- Jojoa, M., Lazaro, E., Garcia-Zapirain, B., Gonzalez, M. J., & Urizar, E. (2021). The Impact of Covid-19 on University Staff and Students from Iberoamerica: Online Learning And Teaching

- Experience. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 18(11), 5820.
- Kara, C. Ö. D., & Karaaslan, İ. (2022). Covid-19 Pandemisinin Üniversite Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı Üzerine Etkileri. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 82, Pp. 155-194). Istanbul University.
- Kaya, A. & Mahmutoğlu, C. (2022). KKTC’de Covid-19 Salgını Bağlamında Akademisyenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(2), 413-423.
- Kedra, K., & Kaltsidis, C. (2020). Effects of The Covid-19 Pandemic on University Pedagogy: Students'experiences and Considerations. *European Journal of Education Studies*, 7(8), pp. 17-30.
- Ki, E. J., & Shin, J. H. (2015). The Status of Organization–Public Relationship Research Through An Analysis of Published Articles between 1985 and 2013: An Appeal for Further Research (pp. 28-45). Eyun Jung Ki, Jeong-Nam Kim & John A. Ledingham (Eds.). *Public Relations as Relationship Management* in. Routledge.
- Ki, E. J., Pasadeos, Y., & Ertem-Eray, T. (2019). Growth of Public Relations Research Networks: A Bibliometric Analysis. *Journal of Public Relations Research*, 31(1-2), pp. 5-31.
- Korkutan, M., Menteş, N., & Korkutan, M. (2023). Covid-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma: Bitlis Örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32 (Dicle Üniversitesi'nin 50. Yılına Özel 50 Makale), ss. 300-323.
- Köksoy, E. (2021). Türkiye’de Kamu Diplomasisi Akademik Literatürü Üzerine Bir İnceleme: Medya, İletişim ve Halkla İlişkiler Çalışmaları Alanı Olarak Kamu Diplomasisi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 19(38), ss. 631-684.
- Köseoğlu, M. A. (2016). Growth and Structure of Authorship and Co-Authorship Network in the Strategic Management Realm: Evidence from the Strategic Management Journal. *BRQ Business Research Quarterly*, 19(3), ss. 153-170.
- Kutlutürk, S., & Yıkılmaz, İ. (2021). Covid-19 Pandemisi Uzaktan Çalışma Sürecinde Akademisyenlerin İş Stresi, Tükenmişlik Algısı ve Kas İskelet Sistemi Ağrılarının İncelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 8(2), ss. 297-313.
- Leal Filho, W., Wall, T., Rayman-Bacchus, L., Mifsud, M., Pritchard, D. J., Lovren, V. O., ... & Balogun, A. L. (2021). Impacts of Covid-19 and Social Isolation on Academic Staff and Students at Universities: A Cross-Sectional Study. *Bmc Public Health*, 21(1), pp. 1-19.
- Lee, J., Solomon, M., Stead, T., Kwon, B., & Ganti, L. (2021). Impact of Covid-19 on the Mental Health of Us College Students. *Bmc Psychology*, 9(1), 95.
- Lee, Y., & Yue, C. A. (2020). Status of Internal Communication Research in Public Relations: An Analysis of Published Articles in Nine Scholarly Journals From 1970 to 2019. *Public Relations Review*, 46(3), 101906.
- Míguez-González, M. I., Baamonde-Silva, X. M., & Corbacho-Valencia, J. M. (2014). A Bibliographic Study of Public Relations in Spanish Media and Communication Journals, 2000–2012. *Public Relations Review*, 40(5), pp. 818-828.
- Morehouse, J., & Saffer, A. J. (2019). Illuminating the Invisible College: An Analysis of Foundational and Prominent Publications of Engagement Research in Public Relations. *Public Relations Review*, 45(5), 101836.
- Nazari, A., Hosseinnia, M., Torkian, S., & Garmaroudi, G. (2023). Social Media and Mental Health in Students: A Cross-Sectional Study During the Covid-19 Pandemic. *BMC psychiatry*, 23(1), pp. 1-11.

- Odacı, H., Türkkın, T., & Bülbül, K. (2022). Covid 19 Pandemisi Ve Akademisyenler: Psikolojik Yansımalar Ve Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), ss. 85-121.
- Orhan, A. T. (2022). İşe Yabancılaşmanın Akademisyenler Bağlamında İncelenmesi: Bir Literatür Çalışması. *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(2), ss. 135-154.
- Otluoğlu, K. Ö. Ç., Yılmaz, B. K., & Dalkılıç, O. S. (2021). Covid-19 Döneminde Akademisyen Annelerin İş-Yaşam Deneyimlerini Anlamak: Nitel Bir Araştırma. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*, 7(1), ss. 13-52.
- Öksüz Gül, F., Parlak, S., & Çelebi Çakıroğlu, O. (2022). Academic Life Experiences of Early Career Female Academics during the Covid-19 Pandemic. *Yükseköğretim Dergisi*, 12 (1), ss.143-152.
- Öksüz-Gül, F., Parlak, S., & Çelebi-Çakıroğlu, O. (2022). Erken Kariyer Evresindeki Kadın Akademisyenlerin Covid-19 Küresel Salgını Sürecindeki Akademik Yaşam Deneyimleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(1), ss. 143-152.
- Örk Özel, S., Veysikarani, D., & Taş, Ç. K. (2021). Koronavirüs Kaygısının Öğrenci Motivasyonu Üzerindeki Etkisi: Çukurova Üniversitesi Örneği. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(2), ss. 269-291.
- Pasadeos, Y., & Renfro, B. (1992). A Bibliometric Analysis of Public Relations Research. *Journal of Public Relations Research*, 4(3), ss. 167-187.
- Pasadeos, Y., Berger, B., & Renfro, R. B. (2010). Public Relations as A Maturing Discipline: An Update on Research Networks. *Journal of Public Relations Research*, 22(2), pp. 136-158.
- Pirhan, Ş., & Demirtaş, Ö. (2021). Türkiye'de Yayınlanan Stratejik Yönetim Konulu Makale ve Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi: 2000-2020 Dönemi. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), ss. 207-227.
- Rajkumar, R. P. (2020). Covid-19 and Mental Health: A Review of The Existing Literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066.
- Sato, Y., Yatsuya, H., Saijo, Y., Yoshioka, E., & Tabuchi, T. (2023). Psychological Distress During the Coronavirus Disease 2019 Pandemic and Associated Factors among Undergraduate Students in Japan. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 12, e294.
- Sevin, E., Metzgar, E.T. & Hayden, C. (2019). "The Scholarship of Public Diplomacy: Analysis of a Growing Field." *International Journal of Communication*, 13: 4814-4837.
- Seyhan, F., & Öztürk, Z. (2021). Covid-19 Konusunda Yapılan Bilimsel Çalışmaların Görsel Haritalama Tekniği ile Bibliyometrik Analizi. *Turkish Studies-Social*, 16(5), ss. 1799-1817.
- Sipeki, I., Vissi, T., & Túri, I. (2022). The Effect Of The Covid-19 Pandemic On The Mental Health Of Students And Teaching Staff. *Heliyon*, 8(4), e09185.
- Son, C., Hegde, S., Smith, A., Wang, X., & Sasangohar, F. (2020). Effects of Covid-19 on College Students' Mental Health in The United States: Interview Survey Study. *Journal of Medical Internet Research*, 22(9), E21279.
- Sunal, G., & Kalkan, S. B. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Film İzleme Alışkanlıklarının Covid-19 Pandemisi Sürecinde Değişiminin Belirlenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52), ss. 187-200.
- Taşlıyan, M., Ozyasar, K., & Gökyar, A. (2022). Pandemi (Covid-19) Döneminde, Kariyer Tatmini, Kariyer Platosu, Örgütsel Bağlılık ve İşe Yabancılaşma Değişkenlerinin Etkileşimi: Akademisyenler Üzerine Bir Alan Araştırması. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 7(17), ss. 141-158
- Topçu, A. E., Yasak, Y., Kalafat, T., & Dikmeer, İ. A. (2021). Covid-19 Sürecinde Demografik, Sosyal, Akademik ve Hastalıkla İlgili Faktörlerin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları İle İlişkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 17(1), ss. 67-83.

- Uğuz Arsu, Ş. (2022). Covid-19 Pandemisinde Öğrencilerin Gelecek Kaygılarının Kariyer Geleceği Algısı İle İlişkisi. *İşletme*, 3(2), 95-114.
- Ünal, E. D. A., Özdemir, A., & Kaçan, C. Y. (2020). Covid-19 Pandemisinin Hemşirelik Öğrencilerinin Beslenme Ve Hijyen Alışkanlıklarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 46(3), ss. 305-311.
- Voltmer, E., Kösllich-Strumann, S., Walther, A., Kasem, M., Obst, K., & Kötter, T. (2021). The Impact of The Covid-19 Pandemic on Stress, Mental Health and Coping Behavior in German University Students—A Longitudinal Study Before and After The Onset of The Pandemic. *Bmc Public Health*, 21(1), pp. 1-15.
- Walker, A. (1990). *Public Relations Bibliography 1986-1987*. ERIC Clearinghouse on Reading and Communication Skills, Indiana University, Smith Research Center, Suite 150, 2805 East 10th Street, Bloomington, IN 47408-2698.
- Watermeyer, R., Crick, T., Knight, C., & Goodall, J. (2021). COVID-19 and Digital Disruption in UK Universities: Afflictions and Affordances of Emergency Online Migration. *Higher Education*, 81, pp. 623-641.
- Yazıcı, H., Tosun, C., Özdemir, M., Karsantık, Y., Aydın, B., & Vildan, S. A. K. İ. (2021). Covid-19 Salgın Döneminde Üniversite Öğrencilerinde Kişisel Sağlık Davranışları ve Öznel İyi Oluş. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, ss. 141-159.
- Yorguner, N., Bulut, N. S., & Akvardar, Y. (2021). Covid-19 Salgını Sırasında Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştığı Psikososyal Zorlukların ve Hastalığa Yönelik Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının İncelenmesi. *Noro-Psikiyatri Arsivi*, 58(1), ss. 3-10.
- Zayim Gedik, K., Yalçınkaya, Ö., & Yalçınkaya, B. (2020). Managing Evidence-Based Research Processes with Systematic Review and Bibliometric Analysis Methods in Covid-19 Pandemic. *Bezmialem Science*, 8(4), ss. 418-427.
- Zhang, X., Chen, H., Wang, W., & Ordóñez de Pablos, P. (2016). What is the Role of IT in Innovation? A Bibliometric Analysis of Research Development in IT İnnovation. *Behaviour & Information Technology*, 35(12), pp. 1130-1143.

Elektronik Kaynakça

COVID-19 Verileri için: <https://covid19.who.int/>. Erişim Tarihi: 15.06.2023